

DOI: [10.32702/2307-2105-2019.4.4](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.4.4)

УДК 330.322

Т. І. Олешко,
д. т. н., професор, Національний авіаційний університет,
ORCID: 0000-0002-8031-8363
А. М. Козел,
магістр, Національний авіаційний університет
ORCID: 0000-0001-8742-2350

ОСОБЛИВОСТІ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

T. Oleshko
Doctor of technical sciences, professor, National Aviation University
A. Kozel
Master's degree, National Aviation University

FEATURES OF ATTRACTION OF FOREIGN INVESTMENTS INTO THE ECONOMY OF UKRAINE

В статті проводиться дослідження особливостей залучення іноземних інвестицій в країну. Для цього було розглянуто динаміку індексу інвестиційної привабливості України, який в останні роки має тенденцію до зростання. Детально проаналізовано обсяги прямих іноземних інвестицій в галузевому розрізі та за географічною структурою. На основі даного аналізу було встановлено, що по регіонам найбільше інвестицій надходить у м. Київ (52% від загального обсягу іноземних інвестицій), лідером за обсягами інвестування виступає Кіпр (28% від загального обсягу прямих іноземних інвестицій), а найбільш привабливою галуззю є промисловість (33,38%). Визначено основні проблеми, які впливають на інвестиційний клімат країни. Проаналізовано потенціал України у розрізі привабливості для іноземних інвесторів. На основі попередніх досліджень було запропоновано заходи для покращення інвестиційного клімату країни.

The article deals with the study of the features of attraction of foreign investments into the country. To this end, the dynamics of the investment attractiveness index of Ukraine, which in recent years has a tendency to increase, was considered. The volume of foreign direct investment in the sectoral and geographical structure is analyzed in detail. On the basis of this analysis, it was found that by region the largest investment comes from Kyiv (52% of total foreign investment), Cyprus is the leader in terms of investment volumes (28% of total foreign direct investment), and industry is the most attractive industry (33.38% of the total volume of direct foreign investments). The main problems, which influence the investment climate of the country, are determined. These include: imperfect legislation; instability of domestic tax legislation; high tax pressure on capital of enterprises; inconsistency of the current normative legal documents regulating investment activity; different conditions of management of domestic and foreign investors; absence of an effective system of insurance of foreign investments; low level of national investment management; undeveloped

domestic investment infrastructure; low efficiency of functioning of the national stock market; high inflation; negative international image of Ukraine; insufficient awareness of potential investors in many countries about the state and prospects of Ukraine's development. The potential of Ukraine in the context of attractiveness for foreign investors is analyzed. Based on the identified problems affecting the investment climate, practical recommendations for improving the investment climate of the country were formulated. They include ways to solve these problems: improving investment legislation; ensuring the effective implementation of the declared reforms; formation of an effective mechanism for ensuring organizational, institutional, financial and legal preconditions for the development of investment activity; creation of the automated information system; intensification of implementation of public-private partnership programs; construction of a rational system of innovation infrastructure.

Ключові слова: *інвестиції; інвестиційний клімат; прямі іноземні інвестиції; інвестиційна політика; динаміка; економічний і політичний стан інвестиційна діяльність.*

Key words: *investment; investment climate; foreign direct investment; investment policy; dynamics; economic and political situation; investment activity.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Однією з найважливіших умов залучення іноземних інвестицій в Україні виступає сприятливий інвестиційний клімат. Іноземні інвестиції виступають одним з головних показників, що впливають на економіку країни та сприяють позитивній динаміці економічного розвитку. Ефективність ведення інвестиційної політики позначається на рівні розвитку техніко-технологічної бази підприємств, стані виробництва, можливості впливу на структуру економіки, можливості сприяння вирішенню соціальних, економічних, політичних та екологічних проблем. Також інвестиції дають поштовх для розвитку інноваційної сфери, зростання масштабів виробництва, покращення якості товарів і послуг, підвищення конкурентоспроможності на міжнародному ринку, що в свою чергу є стимулом до збільшення економічних вигод. Тож від прямих іноземних інвестицій країна може отримати такі позитивні ефекти, як поліпшення умов для ведення бізнесу, покращення життєвого рівня населення, забезпечення сталого економічного зростання.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Особливостям залучення іноземних інвестицій в Україні приділяють увагу багато вітчизняних вчених. Так, проблемам залучення інвестицій в економіку країни та вивченню її інвестиційного клімату присвячені праці багатьох вчених, зокрема: О.В. Химич, А.А. Буряк, М.І. Долішній, С.В. Єкімова, Ю.В. Жеревчук, Г.В. Козаченко, Т.В. Майорова, В.К., Мамутова, В.М. Лотош, О. Пирогова, С.М. Писаренко, І.Б. Чичкало-Кондрацька, В.А. Сааджан, І.В. Кадеєва та інші.

Проте, незважаючи на велику кількість наукових робіт у сфері іноземних інвестицій та досліджень цієї сфери у вітчизняній літературі, на сьогоднішній день залишається ряд питань щодо проблематики надходжень прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в Україну, що дає підґрунтя для подальших досліджень.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є дослідження особливостей залучення іноземних інвестицій в Україну, а саме: визначення стану інвестиційного клімату, аналіз обсягу ПІІ, визначення основних напрямів підвищення інвестиційної привабливості країни.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Впродовж майже 30 років збільшення обсягів залучення іноземних інвестицій є одним з головних напрямів розвитку економіки України. Однак економічна ситуація та стан залучення прямих іноземних інвестицій, на сьогоднішній день, значно ускладнюють інвестиційну діяльність.

За останнє десятиріччя в Україні відбулися глибокі структурні деформації і значне відставання від європейських країн за сукупною продуктивністю всіх факторів виробництва, а значить і рівнем добробуту населення. У більшості українських підприємств залишається проблема застарілої техніко-технологічної бази, енергоємності і слабкої диверсифікації продуктів та ринків. Причинами цього виступають нестабільна економічна ситуація України, недосконала нормативна база, несприятливий інвестиційний клімат, високий рівень оподаткування підприємств тощо.

Європейський банк реконструкції та розвитку відмічає, що іноземні інвестиції позначаються на ефективності економіки шляхом впливу на зайнятість та ефективність діяльності підприємств. Підприємства, в які нерезиденти інвестують кошти, мають можливість придбати нові технології, набувають нові управлінські підходи і в результаті отримують високу економічну ефективність.

Щорічно Європейською Бізнес Асоціацією (ЄБА) проводиться оцінка інвестиційного клімату. Методологія дослідження включає в себе опитування, яке включає 5 основних питань на які відповідають

більше ніж ста керівників найбільших компаній. Для оцінки результатів ЄБА використовує шкалу Лайкерта, яка має 5 градаций, де: 1 – негативно, 3 – нейтрально, 5 – позитивно.

За даними ЄБА за 2014-2018 рр. індекс інвестиційної привабливості маючи тенденцію до зростання покинув негативну площину (рис. 1). На це вплинув ряд позитивних факторів таких, як: прийняття нових законів, розвиток електронних сервісів, діджиталізація економіки, вільний доступ до державних даних, відносна стабільність національної валюти та рівня інфляції, початок проведення реформ в сфері освіти, медицини, сільського господарства, послаблення валютного контролю. Проте залишилися і негативні фактори, які не дають індексу досягти максимальної позначки. До них відносяться високий рівень корупції, відсутність земельної реформи, досить великий відсоток тіньової економіки, великий тиск контролюючих органів, воєнний стан на Сході країни, передвиборча кампанія та вибори Президента України, контрабанда, яка перешкоджає легальному веденню бізнесу тощо.

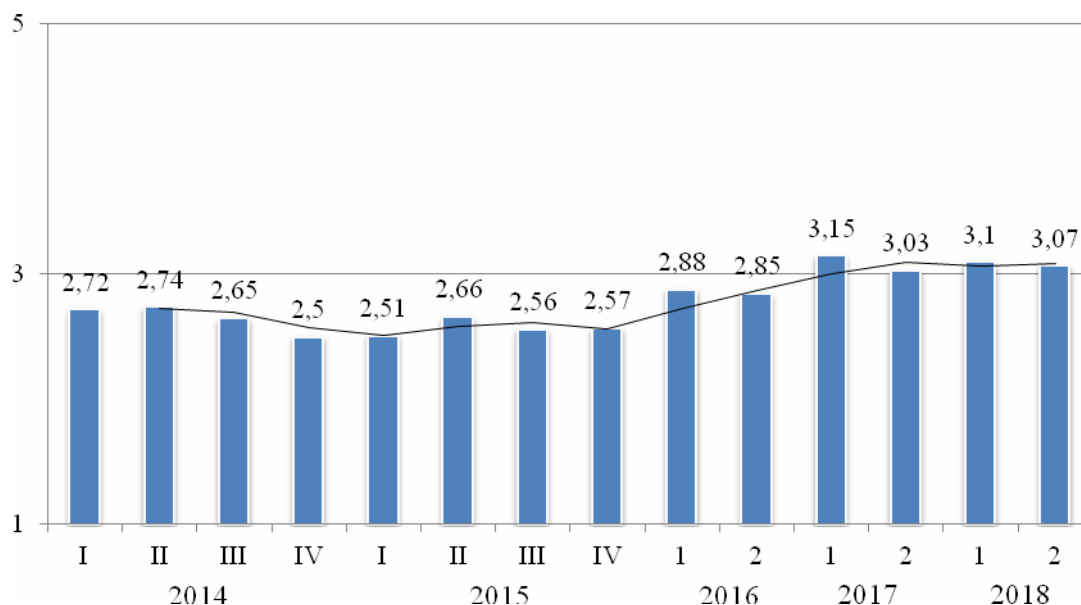

Рис. 1. Динаміка індексу інвестиційної привабливості України [1]

Тож, проаналізувавши вплив позитивних і негативних факторів, бачимо, що інвестиційний клімат зазнав позитивних змін, про що свідчить зростання індексу інвестиційної привабливості, незважаючи на значну кількість несприятливих факторів. Для того, щоб індекс мав позитивну тенденцію, а інвестиційний клімат залишався привабливим для іноземних інвесторів необхідно реформувати судову систему, запустити роботу антикорупційних органів без стороннього впливу та забезпечення авторитету Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, відкрити ринок землі, проводити боротьбу з контрабандою та тіньовою економікою, забезпечити інноваційний розвиток в країні та захист прав інтелектуальної власності, провести врегулювання податкової системи.

Зміну інвестиційного клімату найбільш наочно демонструє динаміка інвестицій, особливо прямих іноземних інвестицій, яка вважається індикатором зміни рівня довіри та рейтингу країни. Економічна активність іноземних інвесторів в Україні незначна. Підтвердженням цього є динаміка прямих іноземних інвестицій [3, с. 55].

За даними Державної служби статистики обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну зростав до 2014 року. Проте в період з 2014 по 2018 рр. (табл. 1) відбувається скорочення цього показника [2].

**Таблиця 1.
Прямі інвестиції (акціонерний капітал), млн. дол. США**

Роки	Прямі інвестиції в Україну	Прямі інвестиції з України
2014	53 704,0	6 702,9
2015	38 356,8	6 456,2
2016	32 122,5	6 315,2
2017	31 230,3	6 346,3
2018	31 606,4	6 322,0

Такі зміни відбулися завдяки нестабільності економічного та політичного стану в країні, недосконалості українського законодавства, відсутності належного забезпечення розвитку інвестиційного ринку з боку влади, неврегульованості податкової системи, складності реєстраційних та ліцензійних процедур.

Від ефективності організації інвестиційного процесу значною мірою залежить і економічний розвиток регіонів. Довготривала криза в Україні охопила усі сфери суспільного життя: політичну, економічну, соціальну і призвела до погіршення соціально-економічного розвитку регіонів та посилення територіальних диспропорцій. Процеси економічного оновлення та зростання визначаються розмірами, структурою інвестицій і швидкістю їх здійснення. Завдяки припливу додаткового капіталу в регіоні можна забезпечити економічне зростання шляхом впровадження новітніх технологій, оновлення економічної бази, відтворити оптимальні структурні пропорції в економіці і, як наслідок, забезпечити повноцінне функціонування господарських суб'єктів, збільшити конкурентоспроможність регіонального виробництва [4, с. 106].

Також з 2014 по 2017 рр. за даними служби статистики відбувається зниження інвестиційної діяльності в усіх регіонах України. Значно скоротилися іноземні інвестиції у Дніпропетровській, Донецькій, Харківській, Черкаській областях та місті Києві. Проте, вже у 2018 році майже у всіх областях спостерігається динаміка зростання ПІІ (табл. 2).

Таблиця 2.
Прямі інвестиції (акціонерний капітал) в економіці України по регіонах, млн. дол. США [2]

Назва області	Обсяги інвестицій				
	2014	2015	2016	2017	2018
Вінницька	309,4	223,0	187,8	180,0	198,9
Волинська	341,3	271,2	247,1	246,1	251,3
Дніпропетровська	8 913,0	5 784,9	4 030,6	3 491,1	3 688,2
Донецька	3 789,1	2 322,0	1 748,0	1 249,6	1 116,4
Житомирська	362,9	259,8	222,7	216,3	226,8
Закарпатська	437,5	334,2	311,8	317,0	325,1
Запорізька	1 075,3	843,4	682,7	863,4	910,5
Івано-Франківська	813,8	925,9	836,6	826,6	904,7
Київська	1 951,5	1 750,3	1 593,4	1 516,8	1 588,7
Кіровоградська	147,1	70,6	52,5	58,9	70,1
Луганська	826,4	578,2	443,9	436,4	438,0
Львівська	1 379,5	1 097,6	1 032,9	833,5	930,0
Миколаївська	282,8	228,9	212,8	213,5	206,1
Одеська	1 671,7	1 423,3	1 320,3	1 228,8	1 202,6
Полтавська	1 064,7	1 039,4	1 000,1	1 003,0	1 008,8
Рівненська	292,6	242,5	199,6	159,5	134,2
Сумська	422,7	263,3	199,1	190,0	181,5
Тернопільська	68,9	55,8	49,2	48,2	45,0
Харківська	2 131,9	1 674,3	1 519,6	642,5	638,3
Херсонська	275,2	208,2	211,0	201,3	218,5
Хмельницька	224,5	189,1	165,5	158,2	170,8
Черкаська	887,9	512,9	348,0	334,4	335,7
Чернівецька	80,2	68,6	59,1	57,1	42,6
Чернігівська	128,4	99,8	92,1	241,3	429,6
м.Київ	25 825,6	17 889,6	15 356,3	16 516,8	16 343,9
Усього	53 704,0	38 356,8	32 122,5	31 230,3	31 606,4

Регіони України значно відрізняються за обсягами надходжень прямих іноземних інвестицій. При цьому різниця в питомій вазі регіонів у загальному обсязі прямих іноземних інвестицій є досить значною. Так, у 2018 р. лідером щодо залучення ПІІ залишався Київ – 51,7% від загального значення по Україні.

Значна кількість іноземних інвестицій надійшла до Дніпропетровської – 11,7%, Донецької – 3,5%, Київської – 5%, Одеської – 3,8% областей (рис. 2). До цих регіонів надходить 75,7 % усіх залучених прямих іноземних інвестицій. Це саме ті регіони, які на сьогодні вже є економічно розвинутими та найбільш привабливими для іноземних інвесторів. До регіонів-аутсайдерів можна віднести Кіровоградську – 0,2%, Рівненську – 0,4%, Тернопільську – 0,1%, Хмельницьку – 0,5% і Чернівецьку – 0,1% області [2].

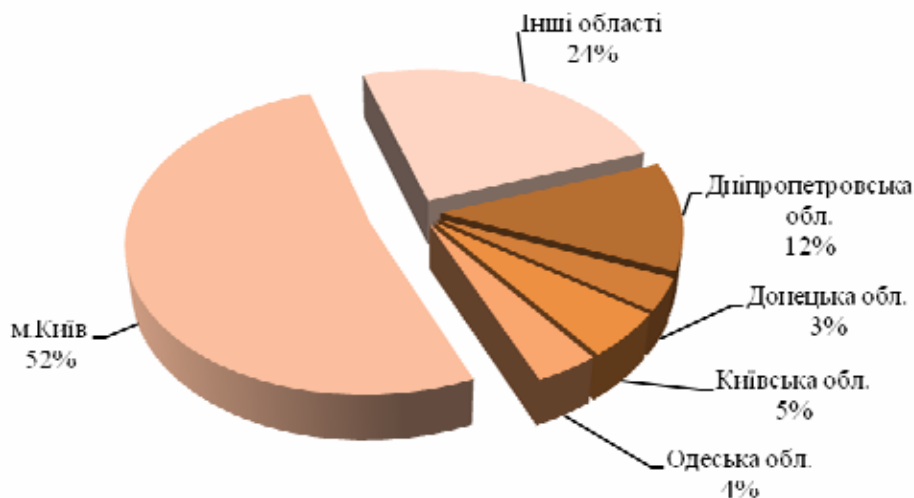

Рис. 2. Обсяг прямих інвестицій у 2018 році, %

Оцінюючи розподіл прямих інвестицій по регіонах України бачимо, що залучення ПІІ в м. Києві в 4,4 рази перевищує показник Дніпропетровської області, яка стоїть на другому місці в рейтингу. А при порівнянні м. Києва з регіоном-аутсайдером, наприклад Хмельницькою областю, отримуємо величезну різницю в 96 разів. Тож столиця України утримує в період з 2014 по 2018 рр. лідерську позицію за обсягами залучених іноземних інвестицій.

Великі обсяги надходження іноземних інвестицій в м. Київ пояснюються ефектом столичного максимуму. Він включає такі показники, як: вигідність географічного положення, економічний і політичний стан, адміністративний статус міста, розміщення великої кількості офісів і філіалів багатьох відомих підприємств і організацій тощо.

Таким чином, інвестиційні потоки обслуговують економічно розвинуті регіони України, лишаючи поза увагою менш розвинуті регіони, що потребують значного надходження іноземних інвестицій. Такий непропорційний та асиметричний розподіл обсягів залучення інвестицій у регіональному розрізі не сприяє рівномірному соціально-економічному розвитку, посилює подальше збільшення регіональних диспропорцій та послаблює економічні взаємозв'язки між регіонами. Задля усунення цих проблем повинна бути сформована виважена та дієва державна інвестиційна політика, яка б враховувала можливості та потреби розвитку кожного регіону і була спрямована на збільшення інвестиційної привабливості територій [5].

Досліджуючи основні країни-інвестори у 2018 р. можемо виділити топ-десять країн, на які припадає 79% від загального обсягу надходжень прямих інвестицій (табл. 3).

Таблиця 3.
Прямі інвестиції (акціонерний капітал) з країн світу в економіці України,
млн. дол. США [2]

Країни	Прямі іноземні інвестиції
Кіпр	8 932,7
Нідерланди	6 395,0
Велика Британія	1 944,4
Німеччина	1 682,9
Швейцарія	1 515,9
Віргінські Острови (Брит.)	1 358,4
Австрія	1 038,8
Російська Федерація	797,2
Франція	723,4
Польща	571,3
Інші країни	6 646,4

Список лідерів з 10 країн-інвесторів в Україні, як і раніше, очолюють Кіпр (28,3% від загального обсягу ПІІ) та Нідерланди (20,2% від загального обсягу ПІІ) (рис. 3).

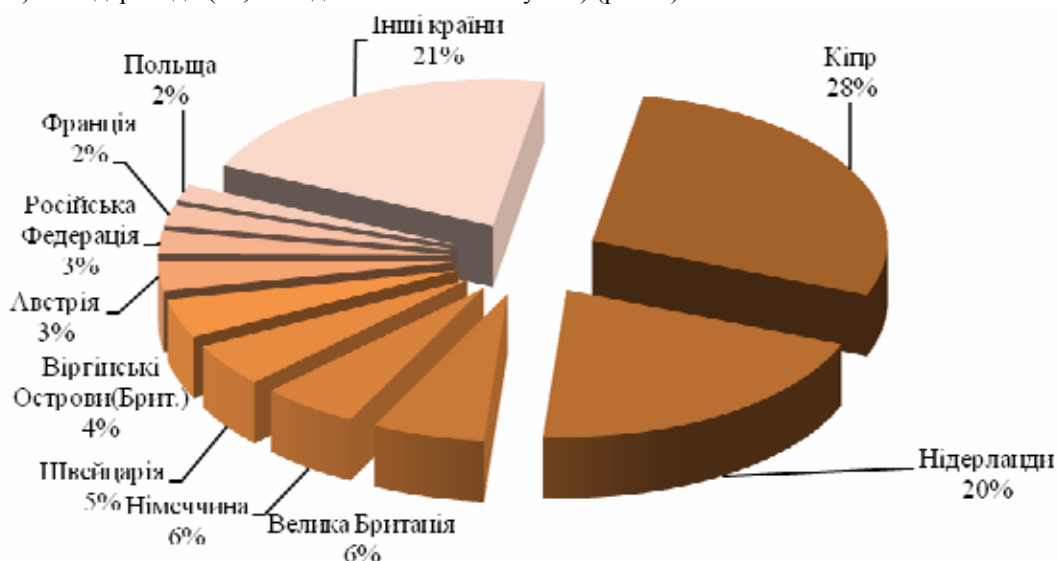

Рис. 3. Частка найбільших країн-інвесторів в економіці України за 2018 рік, %

Це пов'язано з тим, що ці країни є або до недавнього часу були офшорними зонами, тобто третина від усіх залучених ПІІ у 2018 році. До того ж основна частина інвестиційних надходжень – це гроші українських бізнесменів, які ухилившись від сплати податків, вивели їх для того, щоб «реінвестувати» ці кошти у вигляді прямих іноземних інвестицій.

Відмітимо, що основна частина прямих інвестицій з України також належить Кіпру (рис. 4). Не зважаючи на те, що 8 листопада 2012 року було підписано, а 4 липня 2013 року було ратифіковано Україною «Конвенцію між Урядом України і Урядом Республіки Кіпр про уникнення подвійного оподаткування та запобігання податковим ухиленням стосовно податків на доходи» [6], тобто Кіпр був закритий як офшорна зона, у 2018 році на цей острів від українських бізнесменів надійшло 5932,5 млн. дол. США прямих інвестицій, що становить 93,8% від всіх іноземних інвестицій з країни.

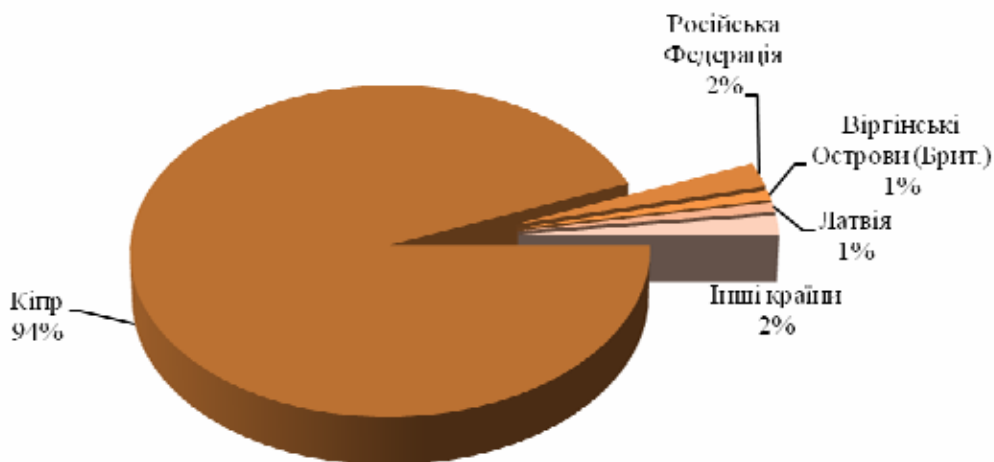

Рис. 4. Частка прямих інвестицій (акціонерного капіталу) з України в економіці країн світу, %

Зважаючи на обсяги надходжень українських інвестицій, які спрямовані в економіку Кіпру, по відношенні до інших країн, немає змоги порівнювати обсяги прямих інвестицій, освоєні Кіпром, з іншими країнами, бо в списку країн, в які надходять ПІІ, відсутні європейські держави, а у сусідні країни надходять дуже малі, майже незначні, обсяги інвестицій, а саме до Російської Федерації – 150,3 млн. дол. США, Віргінські Острови – 61 млн. дол. США, Латвія – 60,9 млн. дол. США та інші країни – 117,3 млн. дол. США від загального обсягу в 6322 млн. дол. США.

На сьогоднішній день однією з головних проблем української економіки виступає низька віддача від інвестицій та їх неефективний розподіл. Проводячи аналіз іноземних інвестицій за видами економічної діяльності, відмітимо, що найбільша частина ПІІ надходить у розвинуті сфери економічної діяльності. Причому, незважаючи на значне скорочення прямих інвестицій внаслідок ускладнення соціальної, політичної та економічної ситуації, у країні їх концентрація за видами економічної діяльності залишається майже незмінною (табл. 4).

Таблиця 4.
Динаміка ПІІ в Україні за видами економічної діяльності [2]

Види діяльності	2014	2015	2016	2017	2018
Сільське, лісове та рибне господарство	776,9	617,0	502,2	586,2	578,6
Промисловість	17 681,4	12 419,4	9 893,6	9 667,6	10 543,7
Будівництво	1 580,0	1 301,9	1 104,1	1 043,3	919,5
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	6 807,8	6 037,6	5 247,4	5 106,5	4 957,8
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	1 535,3	1 355,5	1 088,0	1 086,0	985,3
Інформація та телекомунікації	1 894,7	1 646,2	2 089,4	2 075,7	2 100,1
Фінансова та страхова діяльність	12 261,4	6 421,7	4 350,1	3 627,4	3 526,3
Операції з нерухомим майном	4 768,3	3 979,4	3 882,1	3 764,4	3 796,3
Професійна, наукова та технічна діяльність	4 006,8	2 634,5	2 222,6	2 253,5	2 131,1
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	1 686,9	1 340,2	1 222,7	1 507,3	1 550,9
Інші	704,4	603,2	505,1	497,0	499,9

Аналізуючи динаміку ПІІ в Україні за видами економічної діяльності, відмітимо що більша частина інвестицій надходить на операції з нерухомим майном, в галузі промисловості; оптової та роздрібною торгівлі, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів. Станом на 1 січня 2018 року у промисловість було спрямовано 33,38%, в оптову, роздрібною торгівлю та ремонт автотранспорту – 15,69%, у фінансову та страхову діяльність – 12,02%, в інформаційну діяльність і телекомунікації – 11,16%, у професійну, наукову та технічну діяльність – 6,75% від загального обсягу накопичених ПІІ (акціонерного капіталу) в економіці України. Таким чином, ми бачимо, що інвестори готові вкладати свої кошти лише у розвинуті сфери діяльності, де рентабельність буде на високому рівні.

За оцінками вітчизняних та іноземних експертів інвестиційний клімат в Україні залишається несприятливим, активність суб'єктів інвестиційної діяльності є досить низькою, що обумовлено такими причинами: несприятливий інвестиційний клімат через недосконале законодавство; нестабільність вітчизняного податкового законодавства; високий податковий тиск на капітал підприємств; неузгодженість чинних нормативно-правових документів, що регулюють інвестиційну діяльність; різні умови господарювання вітчизняних та іноземних інвесторів; відсутність дієвої системи страхування іноземних інвестицій; невисокий рівень національного інвестиційного менеджменту; нерозвиненість вітчизняної інвестиційної інфраструктури; низька ефективність функціонування національного фондового ринку; підвищений рівень інфляції; негативний міжнародний імідж України; недостатня інформованість потенційних інвесторів у багатьох країнах про стан і перспективи розвитку України; відсутність гарантій щодо забезпечення прав власності іноземних інвесторів [7, с. 146].

Тому, аналізуючи негативні причини, які впливають на стан інвестиційної діяльності в Україні, можна узагальнити їх і звести до основних трьох аспектів: 1) впевненість економічних агентів в майбутньому (включає в себе економічну, політичну і податкову стабільність); 2) нормативно-правова база; 3) рівень корупції в органах влади.

Однак, не зважаючи на вказані вище недоліки, які впливають на інвестиційний клімат та високий ризик інвестування в Україні, існують також фактори, які приваблюють іноземних та вітчизняних інвесторів. Україна завдяки своєму потенціалу, значним трудовим ресурсам, ємності внутрішнього ринку є державою із суттєвим простором для інвестиційної діяльності. Передумовами формування в Україні сприятливого інвестиційного клімату є:

- 1) вигідне географічне положення (Україна має доступ до стратегічних ринків, зокрема, Європейського Союзу – одного з найбільших світових ринків та країн Середнього Сходу);
- 2) природно-ресурсний потенціал (інвестиційне значення в Україні мають три види природних ресурсів: мінеральні, земельні й рекреаційні);
- 3) рівень розвитку промислового виробництва;
- 4) висококваліфікована та конкурентоспроможна робоча сила;
- 5) несформований ринок товарів (Україна потенційно є одним з найбільших ринків в Європі);

б) незадоволений попит населення [8, с. 103].

Задля покращення інвестиційного клімату України повинна бути сформована виважена та дієва державна інвестиційна політика, яка б враховувала можливості та потреби розвитку кожного регіону і була спрямована на збільшення інвестиційної привабливості територій. Серед основних заходів щодо активізації інвестиційної діяльності в країні можна назвати наступні:

1) удосконалення інвестиційного законодавства відповідно до європейських норм та забезпечення його стабільності;

2) забезпечення ефективності реалізації задекларованих реформ, зокрема у судовій, податковій системі, адміністративно-територіальному устрої, впровадження антикорупційної системи з метою активізації інвестиційної діяльності;

3) формування дієвого механізму забезпечення організаційно-інституційних, фінансових та правових передумов для розвитку інвестиційної діяльності;

4) створення автоматизованої інформаційної системи, яка б забезпечила оперативний пошук партнерів у сфері іноземного інвестування, а також належного режиму консультаційного обслуговування з питань права, фінансування, кредитування, страхування, техніко-економічної експертизи інвестиційних проектів;

5) проведення моніторингу інвестиційних проектів, які були реалізовані (нереалізовані) на території регіону задля максимального попередження ризиків інвестиційної діяльності та формування бази даних надійності інвесторів;

6) активізація реалізації програм державно-приватного партнерства, розширюючи коло їх учасників, передусім із країн ЄС, що не лише сприятиме вирішенню проблеми залучення іноземних інвестицій, а й налагодить міжнародну співпрацю, створить передумови для нових виробничих зв'язків;

7) побудова раціональної системи інноваційної інфраструктури, яка повинна сприяти рівномірному розподілу та ефективному використанню інвестиційних ресурсів, зменшенню ризиків інвестування [9, с. 89].

Проте, незважаючи на суттєві проблеми у створенні сприятливого інвестиційного клімату, доречно відзначити, що Україна повільно, але впевнено просувається вперед до інтегрованого суспільства, що повинно забезпечити приплив нових іноземних інвестицій. Покращити інвестиційний клімат можна, сконцентрувавши наявні ресурси в пріоритетних галузях виробництва економіки з подальшим їх перетворенням в інвестиції; вкладаючи інвестиції в людський потенціал, підвищуючи кількість кваліфікованих працівників, що призведе до економічного зростання; надаючи фінансування на більший термін з менш жорсткими умовами; поліпшуючи діловий клімат, оздоровлюючи довкілля; спрощуючи систему оподаткування, реєстрації та ліцензування, надаючи податкові пільги, передаючи державні замовлення «молодим» підприємствам, забезпечуючи фінансову підтримку; розробляючи регіональні плани підвищення інвестиційної привабливості всіх областей країни шляхом попереднього дослідження їх інвестиційного середовища; створюючи відповідні законодавчі акти стосовно зниження корумпованості органів державного та місцевого самоврядування та інших дискримінацій щодо інвесторів; підвищуючи прозорість укладання договорів між інвесторами та державою, забезпечуючи надійність та справедливість розподілу вкладів інвесторів. Таким чином, реалізація відповідних заходів дасть змогу ліквідувати низку ризиків, поживати національну економіку та вийти на міжнародні ринки збуту [10, с. 168].

ВИСНОВКИ

Проведений аналіз залучення іноземних інвестицій в економіку України дозволяє зробити такі висновки:

1) Інвестиційний клімат в Україні зазнав позитивних змін, про що свідчить зростання індексу інвестиційної привабливості за останні п'ять років з 2,72 до 3,07.

2) Інвестиційні процеси в країні є досить динамічними, оскільки до 2014 року спостерігалось збільшення, а вже у 2015 році відбулося різке зниження надходжень ПІІ.

3) При розподілі ПІІ за регіонами спостерігається концентрація іноземних інвестицій в економічно розвинених регіонах. Показник обсягів інвестицій в м. Києві у 96 разів перевищує показник Хмельницької області. Така диференціація сприяє нерівномірному економічному розвитку регіонів та все більше підсилює регіональну диспропорцію.

4) Лідерами серед країн-інвесторів в Україні як і раніше залишається Кіпр (28,3% від загального обсягу ПІІ) та Нідерланди (20,2% від загального обсягу ПІІ). Відмітимо, що основна частина прямих інвестицій з України також належить Кіпру.

5) Аналізуючи динаміку ПІІ в Україну за видами економічної діяльності, відмітимо що найбільша частина ПІІ надходить у розвинуті сфери, а саме: на операції з нерухомим майном; в галузі промисловості; оптової та роздрібною торгівлі, ремонт автотранспортних засобів.

6) Не зважаючи на наявність конкурентних переваг, таких, як вигідне географічне розташування, рівень розвитку промислового виробництва, незадоволений попит населення, висококваліфікована та конкурентоспроможна робоча сила, значний потенціал економіки тощо, існують негативні чинники, які впливають на стан інвестиційної діяльності в Україні. Задля усунення проблем, пов'язаних із залученням іноземних інвестицій необхідно виконати ряд змін у законодавчій та податковій системі, здійснити реформування та провести дієву державну інвестиційну політику.

Література.

1. Офіційний сайт European Business Association. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eba.com.ua/uk>
2. Офіційний сайт Державний комітет статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/zed.htm
3. Фатюха Н. Г. Стан і перспективи залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України / Н. Г. Фатюха, Я. Ю. Дем'яненко // Сталій розвиток економіки. - 2014. - № 3. - С. 54-59. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sre_2014_3_11.
4. Сімків Л. Є. Особливості інвестиційних процесів у регіонах України на сучасному етапі / Л. Є. Сімків // Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. - 2016. - Т. 21, Вип. 3. - С. 105-108. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2016_21_3_25.
5. Попельнюхов Р. В. Інвестиційна привабливість економіки України (інвестиційний клімат) / Р. В. Попельнюхов // Інвестиції: практика та досвід. - 2009. - № 21. - С. 24-28. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2009_21_7.
6. Конвенція між Урядом України і Урядом Республіки Кіпр про уникнення подвійного оподаткування та запобігання податковим ухиленням стосовно податків на доходи : Конвенція; Кіпр від 08.11.2012 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/196_016.
7. Вовчак О. Д. Інвестування: навч. посібник / О.Д. Вовчак. – Львів : Вид-во "Новий Світ-2000", 2008. – С. 544.
8. Малько К. С. Інвестиційний клімат та інвестиційна привабливість України: чинники їх формування в сучасних умовах / К. С. Малько // Актуальні проблеми економіки. - 2015. - № 3. - С. 100-105. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2015_3_13.
9. Чернишова Л. О. Особливості залучення та стимулювання іноземного інвестування в Україні / Л. О. Чернишова, В. В. Сазонова // Бізнес Інформ. - 2013. - № 2. - С. 87-90. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_2_19.
10. Швець Ю. О. Оцінка інвестиційного клімату в Україні: стан, проблеми та шляхи його поліпшення / Ю. О. Швець, О. В. Бурділо // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. - 2017. - № 12(2). - С. 165-168. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_12\(2\)_37](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_12(2)_37).

References.

1. The official site of the European Business Association (2019), “Investment attractiveness index of Ukraine”, available at: <http://www.eba.com.ua/uk> (Accessed 14 April 2019).
2. The official site of the State Statistics Service of Ukraine (2019), “Investments in foreign economic activity” available at: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/zed.htm (Accessed 14 April 2019).
3. Fatyukha, N. H. and Demyanenko, Ya. Yu. (2014) “State and prospects of attraction of direct foreign investments into the Ukrainian economy”, *Stalyj rozvytok ekonomiky*, [Online], vol. 3, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sre_2014_3_11 (Accessed 15 Apr 2019).
4. Simkiv, L. Ye. (2016), “Features of investment processes in the regions of Ukraine at the present stage”, *Visnyk Odes'koho natsional'noho universytetu*, [Online], vol. 21, no. 3, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2016_21_3_25 (Accessed 15 Apr 2019).
5. Popelnukhov, R. V. (2009), “Investment attractiveness of the Ukrainian economy (investment climate)”, *Investytsii: praktyka ta dosvid*, [Online], vol. 21, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2009_21_7 (Accessed 16 Apr 2019).
6. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), Convention “Convention between the Government of Ukraine and the Government of the Republic of Cyprus on the avoidance of double taxation and the prevention of tax evasion in respect of taxes on income”, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/196_016 (Accessed 16 April 2019).
7. Vovchak, O. D. (2008), *Investuvannia: navchal'nyj posibnyk*, [Investing: teaching manual], Novyj Svit-2000, Lviv, Ukraine.
8. Malko, K. S. (2015), “Investment climate and investment attractiveness of Ukraine: factors of their formation in modern conditions”, *Aktual'ni problemy ekonomiky*, [Online], vol. 3, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2015_3_13 (Accessed 16 Apr 2019).
9. Chernyshova, L.O. and Sazonova, V.V. (2013), “Features of attraction and stimulation of foreign investment in Ukraine”, *Osoblyvosti zaluchennia ta stymuliuvannia inozemnoho investuvannia v Ukraini*, [Online], vol. 2, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_2_19 (Accessed 17 Apr 2019).
10. Shvets', Yu. O. and Burdylo, O. V. (2017), “Estimation of the investment climate in Ukraine: the state, problems and ways of its improvement”, *Naukovyj visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu*, [Online], vol. 12 (2), available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_12\(2\)_37](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_12(2)_37) (Accessed 17 Apr 2019).

Стаття надійшла до редакції 19.04.2019 р.